

İzmir Atatürk Müzesi (11 Eylül 1941)

İzmir Birinci Kordon üzerinde bulunan İzmir Atatürk Müzesi binası, 1875-1880 yıllarında İzmirli halı tüccarı Takfor tarafından yaptırılmıştır. 852 m² bir alan üzerine dikdörtgen planlı, arka cephesi revaklı ve avlulu olarak inşa edilmiş olup, bodrum, zemin, 1. kat ve çatı katından oluşan, kâgir bir yapıdır. Tüm zemin kat tabanı büyük boy mermer plakalarla kaplıdır. (Bk. Fotoğraf 1)

İzmir'in kurtuluşu sırasında Yunanlar tarafından ateşe verilen bina, Türk ordusu tarafından kurtarılarak, askeri karargâh haline getirilmiştir. 17 Şubat 1923 tarihinde İzmir'de toplanan İktisat Kongresi günlerinde Gazi Mustafa Kemal Atatürk, hazinenin mülkiyetine geçen binada kişisel çalışmalarını yürütmüştür. Kongre sonrası yapı, hazine tarafından otel olarak kullanılmak üzere Naim Bey'e kiralanmış, "Naim Palas" olarak anılmaya başlanmıştır. Atatürk, Latife Hanım'dan ayrıldıktan sonra 11 Ekim 1925 tarihinde İzmir'i ziyareti sırasında Naim Palas'ta konaklamıştır. Atatürk, kendisini görmeye gelen halka Naim Palas'ın balkonundan şöyle seslenmiştir: *"... Ben bütün İzmir'i ve bütün İzmirilileri severim. Güzel İzmir'in temiz kalpli insanların da beni sevdiklerinden eminim"*. Atatürk, sonraki tüm İzmir ziyaretlerinde Naim Palas'ta konaklamıştır. Bina, 13 Ekim 1926'da İzmir Belediyesi tarafından hazineden satın alınmış, yeniden donatılarak Atatürk'e hediye edilmiştir. 1934 yılında Türkiye'yi ziyaret eden İran Şahı Rıza Pehlevi, Atatürk ile birlikte İzmir'i ziyaret ettiğinde bu bina ağırlandı. Türk ve İran halklarının kardeşliğinin ön plana çıktığı bu ziyareti sırasında İran Şahı, yaşadığı memnuniyet ve mutluluğu şu sözlerle ifade etmiştir: *"Türk milletinin hududuna girdiğim günden beri hakkımda gösterilen samimiyet ve sevgi o kadar büyüktür ki tarif kabul etmez. Her şehirde gösterilen tezahüratın fevkinde tezahürat ve muhabbeti İzmir'de görüyorum. Fevkalade mütehasısım, memnunum"*.

Fotoğraf 1 İzmir Atatürk Müzesi

Atatürk'ün vefatından sonra kız kardeşi Makbule Atadan'a veraset yoluyla intikal eden bina, 25 Eylül 1940 tarihinde İzmir Belediyesi tarafından tekrar satın alınmış ve müze haline getirilmesi için hazırlıklara başlanmıştır. Hazırlıkların tamamlanmasının ardından, İzmir'in kurtuluşundan sonra Atatürk'ün şehre ayak bastığı tarihin 19. Yıl dönümü açılış tarihi olarak seçilmiş ve 11 Eylül 1941'de bina müze olarak ziyarete açılmıştır. Açılış töreninde İzmir Valisi Fuad Tuksal ve Belediye Başkanı Dr. Behçet Uz başta olmak üzere şehrin sivil ve askeri idarecileri ile milletvekilleri hazır bulunmuştur. Müze'de Atatürk'ün İzmir ziyaretleri sırasında kullandığı eşyaları ile İzmir körfezinde gezintiler yaptığı sandalı, yağlı boya tabloları, çalışma ve yatak odası takımları gibi pek çok kişisel eşyası ziyarete açılmış; binanın giriş salonunda

Atatürk'ün bronzdan yapılmış bir büstüne yer verilmiştir.

1952 yılında müzenin alt katı "Atatürk Genel Kitaplığı" olarak hizmete girmiştir. 5 Ekim 1962 tarihinden itibaren ise müze "Atatürk İl Halk Kütüphanesi ve İzmir Şehri Atatürk Müzesi" adı altında faaliyetine devam etmiştir. 28 Aralık 1972'de Başbakanlık Kültür Müsteşarlığı'nın 12.088 sayılı yazısı üzerine, binanın mülkiyeti İzmir Arkeoloji Müzesi'ne devredilmiştir. Restore ve tanzim çalışmaları sonrası, Cumhuriyet'in ilanının 55. yıl dönümü olan 29 Ekim 1978 tarihinde yapılan törenle bina "İzmir Atatürk ve Etnografya Müzesi" olarak ziyarete açılmıştır. Müzede sergilenen etnografik eserler 13 Mayıs 1988'de açılan Etnografya Müzesi'ne taşındıktan sonra müzenin adı "Atatürk Müzesi" olarak değiştirilmiştir. 1999-2000 yılları arasında gerçekleştirilen yenileme çalışmalarından sonra 2002'de tekrar ziyarete açılan müze, 2013 yılında yeniden restorasyona alınmıştır. Müzenin teşhir ve tanzimi çağdaş müzecilik anlayışına uygun olarak yenilenerek 19 Mayıs 2015 tarihinde tekrar ziyarete açılmıştır.

Müzenin zemin katında bulunan Atatürk salonunda, doğumundan ölümüne kadar Atatürk'ün hayatının anlatıldığı bilgi panoları ile belgesel filmlere yer verilmektedir. (Bkz: Fotoğraf 2) Sinevizyon odasında, İzmir'in işgal ve kurtuluşunu anlatan belgesel film ile toplantı odasında bir masanın etrafında Atatürk ve silah arkadaşlarının (Fevzi Çakmak, İsmet İnönü, Kazım Karabekir ve Fahrettin Altay) silikon heykelleri ziyaretçileri karşılamaktadır. (Bk. Fotoğraf 3) Birinci kata çıkan merdivenlerin başında aplik görevi yapan iki adet tunç şövalye heykelciği vardır. Müzenin birinci katında yer alan odalar İzmir Salonu, Yaver Odası, Berber Odası, Misafir Odası (İran Şahi Rıza Pehlevi'nin kaldığı oda), İzmir İktisat Kongresi Salonu, Yemek Salonu, Çalışma Odası, Banyo ile Yatak Odası şeklinde isimlendirilmiştir. Bu odalarda mobilya ve eşyaları ile birlikte dönemin tarihi olaylarını anlatan bilgi panoları ve belgesellere yer verilmiştir. Birinci kattaki sergi alanında Atatürk'e ait kıyafetler sergilenmektedir. (Bk. Fotoğraf 4) Müzenin avlusunda yer alan bir oda "Çocuk Eğitim Odası" olarak düzenlenmiş, bu odada Atatürk'ün çocuk sevgisini yansıtan bilgi panoları ve belgesel film yer almaktadır.

Fotoğraf 3_ İzmir Atatürk Müzesi içinde yer alan Atatürk ve silah arkadaşlarının (Fevzi Çakmak, İsmet İnönü, Kazım Karabekir ve Fahrettin Altay) silikon heykelleri.

Fotoğraf 2_ İzmir Atatürk Müzesi İçinde Atatürk'ün Hayatına Yer Verilen Bilgi Panoları

Fevzi ÇAKMAK

Kaynakça

Anadolu, 12 Eylül 1941

Yeni Asır, 26 Eylül 1940, s. 2.

“Naim Palas Oteli (Takfor Konutu, Atatürk Müzesi)”, **İzmir Kent Ansiklopedisi- Mimarlık**, C 2, Ed. Emel Kayın, Feyzal Avcı Özkaban, İzmir Büyükşehir Belediyesi Yay., İzmir, 2013, s. 92-93.

Atatürk ve İzmir, Yay. Haz. Şadan Gökova, Kaya Çelikkanat, Orhan İlhan, İzmir Gazeteciler Cemiyeti, İzmir, 1981.

Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri I-III, Atatürk Araştırma Merkezi, Ankara, 1997.

İzmir Atatürk Müzesi, <https://www.ktb.gov.tr/TR-96374/izmir—ataturk-muzesi.html>, (Görüntüleme Tarihi 08 Ağustos 2022)

ÖNDER, Mehmet, **Atatürk Evleri**, Türk Tarih Kurumu, Ankara, 1970.

ÖNDER, Mehmet, **Atatürk'ün Yurt Gezileri**, Türkiye İş Bankası Kültür Yay., Ankara, 1975.

Fotoğraf 4_ İzmir Atatürk Müzesi içinde sergilenen Atatürk'e ait kıyafetler

26/09/2023 tarihinde <https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/izmir-ataturk-muzesi-11-eylul-1941/?pdf=5656> adresinden erişilmiştir